

Název: Slovenské národné povstanie

Autor: Horáková Ladislava

Předmět: Dějepis

Třída: 9. ročník

Časová dotace: 1 vyučovací hodina

Ověření: 2.5.2012

Metodické poznámky: prezentace je určena pro žáky 9. ročníku při probírání stejnojmenné učební látky, prezentaci je vhodné doplnit ukázkami z knihy Smrt si říká Englchen(nebo ukázky ze stejnojmenného filmu)

Slovenské národné povstanie

SNP

„ĽUDSTVO MUSÍ VOJNY UKONČIŤ, INAK VOJNY UKONČIA ĽUDSTVO“
"MANKIND MUST PUT AN END TO WAR OR WAR WILL PUT
AN END TO MANKIND"
"ЧЕЛОВЕЧЕСТВО ДОЛЖНО ПОКОНЧИТЬ С ВОЙНАМИ, ИНАЧЕ
ВОЙНЫ ПОКОНЧАТ С ЧЕЛОВЕЧЕСТВОМ"

J. F. KENNEDY

Slovenský štát

- 14.3.1939 – utvoření „samostatného“ státu
- 23.3.1939 – smlouva s Německem, Slovensko podřízeno německé kontrole a vedení – „pod ochranou Říše“
- Klerofašistický totalitní režim
- Prezident – římskokatolický kněz **Jozef Tiso**, místopředseda Hlinkovy slovenské lidové strany
- Zavedení „Židovského kodexu“
- Vysídlení 20 000 státních zaměstnanců českého původu
- Nespokojenost většiny obyvatel s režimem – vznik odboje

Slovenské národní povstání

- 1943 – vznik **Slovenské národní rady** – ústřední odbojový orgán, který připravoval ve spolupráci s partyzány a slovenskou a sovětskou armádou ozbrojené povstání
- 29.8.1944 – začátek povstání
- Banská Bystrica – centrum povstání
- **Ján Golian a Rudolf Viest** – hlavní velitelé
- 28.10.1944 – konec povstání, počátek partyzánské války

PAMÄTIK
SLOVENSKEHO
NÁRODNÉHO
POVSTANIA

Národná kultúrna pamiatka

MÚZEUM
SLOVENSKEHO
NÁRODNÉHO
POVSTANIA

OTVORENIE DEJME OSEM POKREPKA
OD 9.00 DO 19.00

Pamätník
bol sprístupnený verejnosti
28. augusta 1989
po páde režimu
28. apríla 1948
koncom vlády
komunistov

SNP

- Úkol – pomoc postupu Rudé armády
- **Předčasné** vypuknutí povstání – neplánované obsazení Slovenska německým vojskem kvůli zvýšené partyzánské činnosti
- **Rychlé** šíření povstání – 30 okresů (asi 1,7 milionů obyvatel)
- Národní výbory – politické řízení povstání
- **Sbor pověřenců** – vládní a výkonný orgán Slovenské národní rady (Karol Šmidke a Vavro Šrobár)

Banská Bystrica

Povstalci

- 47 000 a později až 65 000 mužů pravidelné armády
- 18 000 partyzánů
- **Mezinárodní účast** – na straně povstalců bojovali Češi , Poláci, Rumuni, Rusíni, Ukrajinci, Francouzi, Bulhaři, Jugoslávci, atd.
- Pomoc amerického letectva a výsadků 2. čs. Samostatné paradesantní brigády
- Na straně nepřítelů – 50 000 vojáků

Zbraně používané v SNP

NEMECKÝ LÁHKY
PECHOTNÝ PANCEROVÝ
VOZ Sd. Kfz. 250,
SÚČASŤ VOJENSKEJ
VÝZBROJE NEMECKÝCH
OZBROJENÝCH SÍL

Průběh bojů

- Počáteční úspěch povstalců – podařilo se obsadit území okolo Levoči, Spišské Nové Vsi, Žiliny, Bánovců nad Bebravou, Zvolena, Liptova
- Tvrdé boje u Priekop, Martina, Telgártu, Jalné a jinde
- Úspěšné útoky německých jednotek, posílených o oddíly Waffen SS, na Banskou Bystrici a Zvolen
- Povstalci jsou nuceni uchýlit se do hor a pokračovat v boji v partyzánské válce

HRONSKÁ
DŮBRAVA

SKLABIŇA

TELGART

OSTRŮ

STREČNO

NEMEČKA

HAEURA

DUKLA

KALISTIE

KĽAK

JANKOV
VRSOK

KREMNIČKA

CETUŇA

ČIERNY
BALOG

Partyzánská válka

- Partyzánské jednotky přes velké obtíže(málo zbraní, munice a jídla, špatné vybavení) byly stále velkou bojovou silou
- Zatčení a poprava velících generálů Goliana a Viesta
- Lomnická dolina v Nízkých Tatrách – hlavní štáb povstalců
- Hlavní úkoly – destrukční činnost na tratích, omezování zásobování nepřátelských vojsk, pomoc při osvobozování Slovenska

SMŮT NEMECKÝM OKUPANTŮM!

103
LET DVADE
TÍ LETŮ
1945
SVORNOSTŮU K SILE
SILOU K VÍTAZSTVU

4
HRDINSKY
BOJOVAT
1945
SLOBODNE
ŽIT

I. PARTIZÁNSKÝ SBOR
"ČAPAJEVA"
NA SLOVENSKU.

ČESKOSLOVENSKÁ PARTIZÁNSKÁ BRIGÁDA
Stalin
HRDINA ZŠSR mjr. A.S. Jagošová

V JEDNOTĚ - SIL

Důsledky porážky SNP

- Teror na civilním obyvatelstvu
- Zřízení „Einsatzgruppe H“ – oddíly, které měly hledat povstalce, jejich spolupracovníky z řad civilního obyvatelstva a partyzány
- Zvláštní jednotky vypálily na 90 vesnic, povraždily na 5 000 osob včetně žen a dětí, bylo nalezeno 211 masových hrobů
- Mezi nejznámější vypálené osady patří Ploština, Německá, Kaliště

DNE 19. DUBNA 1945 ZDE NĚMEČTÍ
FASISTÉ VYPÁLILI PASEKÁŘSKOU
OSADU PLOŠTINA. V PLAMENECH
ZAVRAŽDILI 9 OSOB Z DRNOVIC,
7 OSOB Z VYSOKÉHO POLE,
2 OSOBY Z POZDĚCHOVA,
3 OSOBY Z ÚJEZDA,
1 OSOBU Z LAČNOVA
A 5 OSOB Z TICHOVA.

2 Naučný okruh Ploština

Neštěstí na Ploštině

31

„Ze všech stavení ozýval se nářek umírajících, volajících o záchranu k Matce Boží hostýnské a prosících německé vojáky o smilování, zatímco vojáci se jim posmívali a pochovávali si u pokradných poživatínách a slivovic...“ P. Vladimír Růčka, Ploština žaluje!, str. 31.

19. duben 1945

Osudným datem se stal 19. duben 1945. Ortel smrti nad Ploštinou uplynul ve chvíli spolupráci pasekářů s partyzány. Zúčastněná jednotky vyrážely z Vizovic, přičemž postupovaly dvěma směry (severovýchod). Nejprve došlo k vraždě rodiny kočovných brusičů Ranglových v Újezdě, po nichž zůstaly dvě malé děti. Krví potřísněné komando dále pokračovalo k nic netušícím obyvatelům Vysokého Pole. Již po cestě zajali několik mužů, které považovali za partyzány. Prvním opravdu ničivým zastavením však byla Ryliška – paseky pod Ploštinou, kde žily rodiny Raškové a Belhů. Obě chalupy nacisté vyrabovali a následně zapálili, obyvatelé byli podrobeni krutým výslechům, které nepřežili několikadenní syn František Raškové. V plamenech uhořel pětadvacetiletý František Belha.

Svědectví přeživšího

O průběhu vražedni a zkázy Ploštiny se zachovalo jediné svědectví člověka, který jako zážrakem vyvázl z oánivého pekla – byl jím rolník z Vysokého Pole, otec osmi dětí, Jan Machů. Lidé byli vyslyšáni a následně po skupinách vňááni do horících domů. Někteří byli zastřeleni, jiní zemřeli až v plamenech. Pasekáři byli šacováni a i nejdrobnější cennosti museli odevzdat. Také všechny domy byly před zapálením důsledně vyrabovány – agresori brali téměř vše – od jídla přes peníze a drobné cennosti až po dobytek a slivovici. Posměšné písně a nadávky opilých nacistů se mísily se strelbou a nářkem z horících domů. Dokonalý obraz pekla, který se Janu Machů navracel po celý život...

Vinici a jejich trest

Za neštěstím na Ploštině stojí řada lidí, které bylo o méně přípele ke smrti a utrpení zabyných pasekářů a jejich rodin. Tím viny leží především na velitelích zúčastněných německých jednotek a na pláčených konfidencích, kteří se účastnili vyražování. Většina z nich zůstala nepotrestána.

Otto von Skorzeny: nacistický expert na zřítlení akce, „architekt“ úderného systému jednotek a stihacích formací SS, které byly nasazovány v místech odporu; nebyl nikdy dopaden, zemřel pod cizím jménem ve španělském Madridu v roce 1975.

Erich Wienecke: SS velitel vizovické pobočky Z.b.V. Komanda 31, přímo se podílel na plánování trestných výprav, 19. dubna byl přítomen při likvidaci Ploštiny, Wienecke nebyl nikdy vypátrán.

Walter Pawlofski: moravský Němec, pačdním pomocníkem učitel, velitel jednotky „Josef“, která náležela do stihací skupiny Slovensko Skorzenyho stihací odřadu „Jihovýchod“. Tato jednotka se přímo podílela na vyražování na Ploštině. Pawlofski zemřel nepotrestán před několika lety v Mnichově.

Kurt Werner Tutter: pražský rodák německé národnosti, již před vypuknutím války byl aktivním nacistou; podle některých zdrojů byl oním románovým „Engelchenem“; jako zástupce velitele jednotky Josef se aktivně podílel na likvidaci Ploštiny; ještě zřetelnější je jeho role prokazatelně při brutálním masakru v Přírovi; po skončení války vstoupil do služeb československé kontrarozvědky, čímž si zajistil krytí ze strany československých úřadů; zemřel nepotrestán v roce 1984 v Bavorsku.

Oldřich Bata a František Machů: oba nesou přímou zodpovědnost za neštěstí na Ploštině jako pláčené konfidenci se nejprve infiltrovali mezi partyzány; 19. dubna 1945 na Ploštině usvědčovali jednotlivé oběti, které byly následně umučeny; Bata byl po válce odsouzen k trestu smrti oběšením; jeho soukromec Machů byl dopaden na úteku a v jižních Čechách byl spolu s manželkou zabít partyzány.

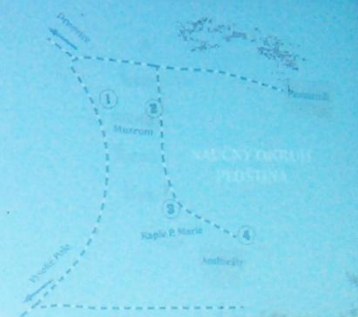
Walter Pawlofski

Kurt Werner Tutter

Oldřich Bata

Pokračování nacistické agrese

Zkáza Ploštiny nebývala posledním záchrém válčné vřavy. Byla spíše předehrou dalšího teroru, který jednotky SS na Valassku vyvolaly. Dne 23. dubna bylo upáleno, oběšeno a zastřeleno 21 obyvatel nedalekého Přírova. Dne 2. května byly vypáleny Vařákovy paseky – čtyři místní obyvatelé byli brutálně umučeni. Kromě toho byly již 16. dubna vypáleny paseky na katastru Vizovic (3 oběti) a až po skončení války byly nalezeny pozůstatky dalších sedmi lidí zabítených na Vizovickém zámku zdejším komandem SS.

Nezasáhli...

Jednu z důležitých rolí v ploštinském neštěstí sehráli příslušníci jednotky Ploština, která náležela do 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky. Ačkoli mnozí z nich operovali v blízké vzdálenosti od probíhající masakru, nezasáhli. Důvody této skutečnosti jsou dodnes interpretovány různě. Faktem je, že partyzáni byli v nepoměrně menšině, která by nemohla zvrátit osud pasekářů. Uvádí se také, že část skupiny byla vázána jinou akcí mimo oblast Ploštiny, další z teorii hovoří o přímém zákazů boje ze strany sovětského velení.

Historik dějin Ploština: úvodní vydání knihy Ploština: Neštěstí na Ploštině, vydáno v roce 2014. Úvodní vydání knihy Ploština: Neštěstí na Ploštině, vydáno v roce 2014. Úvodní vydání knihy Ploština: Neštěstí na Ploštině, vydáno v roce 2014.

Památník v Ploštině

Kaliště

Německá

- V prezentaci použila autorka Ladislava Horáková vlastní fotografie